

Lente-Zomer 2025

*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid.*

Contactblad IVN Raalte

Kleefkruid

Inhoudsopgave

Colofon	3
Voorwoord	4
Van de redactie.....	5
Werkgroep Nestkasten Raalte Jaarverslag 2024	6
Werkgroep Vogelzang Jaarverslag 2024.....	7
Werkgroep Wilde Planten en Kruiden Jaarverslag 2024.....	9
Werkgroep Watervogels Jaarverslag 2024	11
Werkgroep Steenuilen Jaarverslag 2024	15
Werkgroep Wilgen knotten Jaarverslag 2024-2025	20
Werkgroep Gierzwaluwen Jaarverslag 2024.....	22
Werkgroep Weidevogels Jaarverslag 2024.....	24
Werkgroep Educatie Jaarverslag 2024	29
Werkgroep Kerkuilen Jaarverslag 2024	30
De mooiste boom van Salland	32
2 ochtenden de natuur in met de Bernadetteschool.....	33
Aanbieden bomenboekje.....	35
Vogel van het jaar - De torenvalk	37
Bestuur en coördinatoren	39
Programma van IVN Raalte	40

Rietgors Foto: Pascal Hendriks

Colofon

Kleefkruid

Kleefkruid is het contactblad voor leden en donateurs van IVN Raalte, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid. Kleefkruid verschijnt 3 maal per jaar.

Redactie:

Meike Wittermans
Marie-José van Beurden
Westdorplan 16
8101 BE Raalte. tel. 353751
kleefkruid@outlook.com

Contacten adverteerders:

ivnraalte@gmail.com

Lay-out:

Jos Harink
De Spinde 37
8102 LA Raalte. tel. 06-10214626
j.harink@gmail.com

Drukker:

Grafisch Centrum Salland
www.grafischcentrumsalland.com

Contributie

Leden: € 20,--
Jonger dan 18 jaar of tweede lid
binnen een gezin: € 10,--.
Donateurs: € 10,--.

Machtiging:

Het bestuur vraagt leden die IVN nog geen machtiging hebben gegeven voor het automatisch overmaken van de contributie, contact op te nemen met het secretariaat.
Bankrek: NL06 RABO 035 45 71 710

De meest actuele informatie staat op onze website:

www.ivn.nl/afdeling/ivn-raalte

Wil je Kleefkruid voortaan graag digitaal ontvangen?

Mail dan naar:

ivnraalte@gmail.com

Onder vermelding van:
naam, adres en mailadres.

Dan kunnen de gegevens genoteerd worden in de ledenadministratie.

**Kopij voor
volgende kleefkruid**

**inleveren
vóór 29-08-2025
bij M.J. van Beurden
kleefkruid@outlook.com**

Voorwoord

Genieten in en v n de natuur

Genieten in de natuur kan in het voorjaar volop: Planten komen in bloei en de vogels fluiten weer. Van dit laatste kan ik extra genieten omdat ik met enthousiaste gidsen en deelnemers de zangvogelcursus mocht volgen. Hier kon ik me elke woensdag ochtend op verheugen. Als je met een groep deskundigen op stap bent hoor je toch veel meer dan wanneer je in je eentje de geluiden moet herkennen. Daar is tegenwoordig wel een handig hulpmiddel voor: de onvolprezen vogel app "Merlin Bird". Deze is niet feilloos, maar gelukkig zijn de oren van onze gidsen betrouwbaarder!

Parnassia, geschilderd door Jan zelf

Genieten v n de natuur doe ik als ik voor de televisie een mooie natuurserie zie of een interessant natuurboek lees. Gelukkig komen er daar steeds meer van op de markt. Genieten van de natuur heb ik ook kunnen doen tijdens de ledendag van de Vereniging Natuurmonumenten in Ommen. Met twee boeiende lezingen over oerbossen met wilde bomen en struiken. Eén van die sprekers was onze beroemde ecooloog Piet Bremmers.

Oerbossen (in de zin van ongerepte natuur, waar de mens nog niet zijn sporen heeft achtergelaten) bestaan in Overijssel niet meer volgens de sprekers. Maar "oerplekken" nog wel. Daar hebben van oudsher bomen gestaan en vindt men nog autochtone planten. Dat zijn planten uit eigen streek, soorten die hier altijd gestaan hebben. Niet te verwarren met inheemse planten, die wel in Nederland van oorsprong thuis horen maar mogelijk elders gekweekt zijn.

Autochtone planten kun je nog op diverse plekken aantreffen. Piet Bremer tovert op oude landkaarten plaatsen waar vroeger bomen stonden en nu nog steeds bestaan. Dat zijn de beste plekken waar autochtone planten kunnen voorkomen.

Ik kon het niet nalaten om Piet even aan te spreken over het onverwachte aantreffen van de Parnassia in het Hoge Broek. Hij als ecooloog van onze provincie was me daar nog een verklaring voor schuldig. Parnassia is een plant die niet gemakkelijk verspreidt. Ook de kiemkracht is beperkt tot enkele jaren. Dus Parnassia was eigenlijk niet te verwachten in het Hoge Broek. Piet had echter geconstateerd dat er speciale mosplanten groeiden, die aangaven dat het milieu zeer geschikt moest zijn voor de Parnassia. Daarom had hij een wandeling gemaakt door het Hoge Broek met zijn handen vol met Parnassia zaad. Het resultaat bleef niet uit. Piet was verheugd te vernemen dat de Parnassia het uitstekend doet in het Hoge Broek!

Ondanks verhalen over teloorgang van de natuur blijft er gelukkig nog veel te genieten over!

Jan Hendriks

Van de redactie

Wat fijn om de jaarverslagen van alle werkgroepen weer te kunnen lezen in dit kleefkruid. Zo is iedereen weer op de hoogte van elkaars werkzaamheden. En wat is er veel werk verzet door onze enthousiaste vrijwilligers. Daar kunnen we met z'n allen trots op zijn. Als we alle uren eens op zouden tellen, die aan het welzijn van de natuur in en om Raalte zijn besteed in één jaar tijd.....??? En dan te bedenken dat sommige leden dit al meer dan 25 jaar met hart en ziel doen.

Ook het boekje kleefkruid kan verschijnen, doordat iedereen ook nog eens de moeite neemt om een goed verslag te maken van hun werkzaamheden en ervaringen in de natuur. Ook nog vaak vergezeld van prachtige foto's en tabellen. Hiermee is zeker niets mis. Zo blijft het een boekje "Van ons allen, vóór ons allen". Heb je een bepaalde mening over de invulling en uitvoering van het natuurbeleid binnen Salland, dan kan dat ook een plekje krijgen. Dit blijft echter jouw mening en wil natuurlijk niet zeggen dat de redactie het hiermee eens is.

Om wat sneller te kunnen werken, willen we graag de inzendtermijn voor kopij verkorten en is het fijn als we op de geplande datum ook voldoende binnen hebben, om het volgende boekje te maken. Bovendien is uitbreiding van de redactie zeer wenselijk.

Dus.... als jullie op pad gaan, vergeet dan niet om een paar mooie foto's te maken, er een paar woorden bij te schrijven en gelijk op te sturen. En kun je een beetje met "word" op de computer werken, schroom dan niet om je aan te melden als nieuw redactielid

per email: kleefkruid@outlook.com of bel 06 21 63 41 64.

Hier kun je ook terecht voor meer informatie.

Brilduiker

Foto: Pascal Hendriks

Werkgroep Nestkasten Raalte Jaarverslag 2024

Op 17 en 18 februari zijn alle 51 nestkasten in zuid gecontroleerd, vervangen, schoongemaakt en lager gehangen zodat ze makkelijker schoon gemaakt kunnen worden.

2 nestkasten zijn vervangen, die stuk waren en er is zijn 10 nieuwe nestkasten geplaatst op Het Erf. 19 februari zijn de 36 nestkasten in Noord, Blekkershoek, Station en Zwolsestraat gecontroleerd, schoongemaakt en allemaal lager gehangen. Verder zijn er 8 nieuwe kasten bij gehangen en zijn er 3 stuks vervangen, omdat ze stuk waren.

Op 20 februari hebben we de Velnherhoek gedaan. Daar zijn alle 60 nestkasten schoongemaakt en gecontroleerd en daar hangen ze allemaal op een makkelijke hoogte. Begin januari hebben we van de Zonnehof 14 nestkasten en 9 insectenhoe-
tels gekregen. Aan IVN was gevraagd of wij die konden plaatsen. Maar eerst zijn alle nestkasten omgebouwd, zodat ze makkelijker schoongemaakt kunnen worden.

Op 22 februari hebben J.H. en M.K. de nestkasten opgehangen op Drostekamp, Klompstraat, Jan van Arkelstraat en de Oude Molenweg. Wel hebben we aan de Zonnehof doorgegeven, waar de nestkasten opgehangen zijn en dat ze die zelf een maal per jaar moesten schoonmaken. Door diversen omstandigheden zijn de nestkasten maar een keer per jaar gecontroleerd. Dit had het meest te maken met het feit, dat het op de geplande dagen erg slecht weer was.

We hopen dat we het dit jaar beter kunnen doen. Normaal maken we de kasten in februari, maart, april schoon en gaan we in mei en juni controleren hoe de bezettingsgraad is. En dan maken we de kasten die niet bezet zijn weer schoon. In september en oktober maken we de nestkasten weer schoon voor het volgende seizoen.

Jos repareert al enkele jaren de nestkasten die stuk zijn: Dank daarvoor!

Dank aan de medewerkers die geholpen hebben: Nynke, Sonja, Rani, Frans, Jos, Jan en Mathieu.

Mathieu Kunnen
Coördinator Nestkasten

Werkgroep Vogelzang Jaarverslag 2024

In 2024 hebben we 3 groepen van 15 cursisten. Op dinsdag, woensdag en vrijdag. We lopen 6 ochtenden in de vogelrijke omgeving van Raalte. Zo gaan we naar Den Alerdinck, het Rozendaal, Schoonheten, Boetelerveld, Hoge Broek Raalte-Noord, 't Reelaer, Lemelerberg, Bosje de Luttenberg, de Sprengenberg Haarle en wandelen we rond kasteel 't Nijenhuis.

De groepen bestaan uit een mix van beginners, redelijk gevorderden en gevorderden. Soms lastig bij het delen van informatie en het aanleren van de vogelzang van de diverse soorten vogels. Soms verflauwt de aandacht van de gevorderden, soms is de hoeveelheid informatie de beginners te veel. We broedden daarom op een andere opzet om de cursisten beter op hun niveau te kunnen begeleiden. En de uitkomst van ons overleg was, dat we in het cursusjaar 2025 op pad

zijn gegaan met 2 groepen beginners op vrijdagochtend en 1 groep gevorderden op woensdag.

Om een idee te krijgen hoeveel en welke soorten we op een ochtend waarnemen, is hier de soortenlijst van 16 april op de Sprengenberg: fitis, zanglijster, roodborst, zwarte mees, kuifmees, merel, houtduif, goudhaantje, nijlgans, vink, zwartkop, tjiftjaf, winterkoning, grote bonte specht, pimpelmees, koolmees, boomklever, boomkruiper, buizerd, zwarte kraai, boompieper, boomleeuwerik, zwarte specht, gaai, spreeuw en heggenmus.

Veel cursisten en cursusleiders hebben baat bij de hulp van de vogelapp Merlin. Deze herkent de vogelgeluiden en toont dan de vogel met naam en afbeelding. Het mooiste is samen te luisteren en de vogels te duiden, soms met een check van de app. De telefoon als hulpmiddel, wie had dat 10 jaar geleden gedacht?

Echter. We beginnen met aangeven dat het niet de bedoeling is om de telefoon te gebruiken om de vogels te lokken. Dit verstoort ze. Het evenwicht tussen energie opdoen en energie verbruiken wordt op deze manier verstoord.

Foto Joop Smit

Ook proberen we de cursisten vogel beschermende maatregelen bij te brengen, zoals nestkastjes ophangen, bijvoeren en zorgen voor schoon drinkwater. Het is belangrijk om in ieder geval om de dag schoon water te geven om besmetting bij een ziekte eventueel te helpen voorkomen.

Want dat de vogels het zwaar hebben, staat voor ons vast. We zien minder soorten maar ook minder aantallen per soort. Namen we eerder op alle wandelingen sowieso elke keer veelvuldig de zanglijster waar. Nu ontbreekt deze regelmatig in de lijstjes met waarnemingen. Jammer dit te constateren.

Om positief af te sluiten. Er zijn ook soorten die we vaker waarnemen, bijvoorbeeld het vuurgoudhaantje en de middelste bonte specht, nu geen zeldzaamheid meer. De cursisten en wij genieten erg van de wandelingen en de vogelgeluiden die na verloop van tijd beter worden herkend! En daar gaat het om!

Ellen Kleinlangevelsloo

Nieuwsgierig naar onze biologische boerderijwinkel?

Struinpad • Modderpoel • Boerenpret puzzeltocht

Hondemotsweg 40 | 8101 NJ Raalte | 0572 39 16 74
info@overesch.nl | www.overesch.nl

Werkgroep Wilde Planten en Kruiden Jaarverslag 2024

Het was een erg rustig jaar voor de werkgroep. Afgelopen jaren waren we druk met het monitoren van het natuurgebied het Hoge Broek. Dit gebied moet een blauw grasland worden en de ontwikkeling gaat de goede kant op. Om een blauw-grasland uiteindelijk te kunnen behouden moet er gemaaid worden. Net zoals het in vroegere tijden ging: éénmaal per jaar en aan het eind van de zomer als het terrein tenminste droog genoeg is.

gevlekte orchis

Opslag van jonge wilgen en elzen verstoren echter de ontwikkeling van het gewenste grasland. Eén keer maaïen hield de opslag van de jonge boompjes niet tegen. Daarom wordt er nu twee keer gemaaid. Eén keer in juni en een keer in het najaar. De verwachting is dat na enkele jaren de kruiden en de grassen de opslag van de boompjes zelfstandig kunnen tegengaan. Het maaïen in juni is namelijk wel nadelig voor bepaalde kruiden, die komen dan niet tot goede vruchtafzetting. Daarom werd in 2024 pas laat in juli gemaaid. De tweede maai-beurt vond daarna pas in november plaats.

Door dit alles kan er niet op de gebruikelijke manier gemonitord worden. Nu heeft de werkgroep de opdracht van Natuurmonumenten, om globale opnames te maken van plekken waar veel opslag van bomen en riet voorkomt. Op basis hiervan kan dan een gericht maaibeleid toegepast worden.

biezenknoppen

Het afgelopen jaar hebben we, behalve enkele bezoeken in het Hoge Broek om te genieten van de flora, daar ook enkele openbare excursies gegeven. Eén in het voorjaar, als de orchideeën volop bloeien en één in het najaar, als de Parnassia in bloei staat. Gelukkig stond die toch volop in bloei, ondanks het feit dat er pas van tevoren gemaaid was.

Dit jaar zullen we er weer excursies geven. Hou de website in de gaten! Zelf zullen we als werkgroep regelmatig het gebied betreden om speciale en zeldzame planten op te sporen, die onderzoekers van Natuurmonumenten aangetroffen hebben. Dat wordt wel nog goed speuren,

want het zijn vaak onopvallende, kleine planten.....

Daarnaast zullen we ook diverse ander boeiende plekken in de omgeving gaan bezoeken. De Heemtuin in Wijhe staat bijvoorbeeld op het programma evenals het plan om eens een oude begraafplaats af te speuren naar kalkminnende planten.

Het wordt weer een boeiend jaar, we houden jullie op de hoogte!

Tekst en foto's:
Jan Hendriks

Coördinator werkgroep Wilde Planten en Kruiden

Arjan Schepers Vaste Planten

kwekerij van bijzondere vaste planten

Hakkershoekweg 9 Mariënheem
info@arjanschepers.nl

tel 06-41271997
www.arjanschepers.nl

2500 m² fiets- bromfiets- en tuinplezier!

K **KRUIPER**
Fietsen
Bromfietsen
Tuinmachines
Tel. 362800
Aakstraat 15
Raalte

Werkgroep Watervogels Jaarverslag 2024

Op 13 januari vond de eerste telling van 2024 plaats, dit is de zogenaamde mid-wintertelling en wat een resultaten! Veel aalscholvers gespot bij collega Brewer op de zandwinplas (hij was eerder de eigenaar). Een teken dat daar een hoge visstand aanwezig is, anders waren de aalscholvers er beslist niet geweest. De Russische wilde eend, een wintergast, was met een behoorlijk aantal aanwezig op alle vier de plassen en in totaal telden we bijna 300 vogels.

De meerkoeten zijn op de visvijver van de Krieghuusbelten elk jaar in behoorlijke aantallen aanwezig, ook dit jaar. De verwachting is wel, dat de aantallen niet veel hoger worden, omdat er steeds meer vaste huisjes en caravans dicht langs het water worden geplaatst. Het geeft verstoring en voedsel is voor de vogels minder bereikbaar. Als krenten in de pap zagen we twee grote zaagbekken op de plas!

Februari was een regenachtige maand en ook op 18 februari zeer veel regen. De telling kon worden verplaatst naar de dag erop en gelukkig was het toen droog! Deze dag viel het aantal wilde eenden enorm op. Deze wintergasten waren met bijna 300 exemplaren aanwezig. Ook heel wat kieviten, scholeksters, wulpen en zelfs een pijlstaart die zich uitgebreid liet bekijken. Deze vogel wordt al op de piramiden van Egypte afgebeeld. Ook zanglijsters lieten zich tijdens de telling prachtig horen. Het was pas februari, maar we kregen al een voorjaarsgevoel.

Op 17 maart hebben we drie dodaarzen geteld, die al prachtige trillingen voortbrachten. Heel bijzonder geluid van zo een klein vogeltje! De wintergasten zijn al weer grotendeels terug naar hun broedgebieden in de noordelijke streken van Europa.

Het was bij deze telling in totaal wel raak wat soorten betreft: meer dan 30 verschillende soorten, waaronder de ijsvogel, de zwarte ruit, de Canadees gans en een geoorde fuut die bijna in prachtkleed was. We kijken natuurlijk niet alleen naar de watervogel. Als omgevingsvogel, die tellen we dus niet, waren er een groene specht, een raaf, een bosfazant, een buizerd en al een tijtjaf.

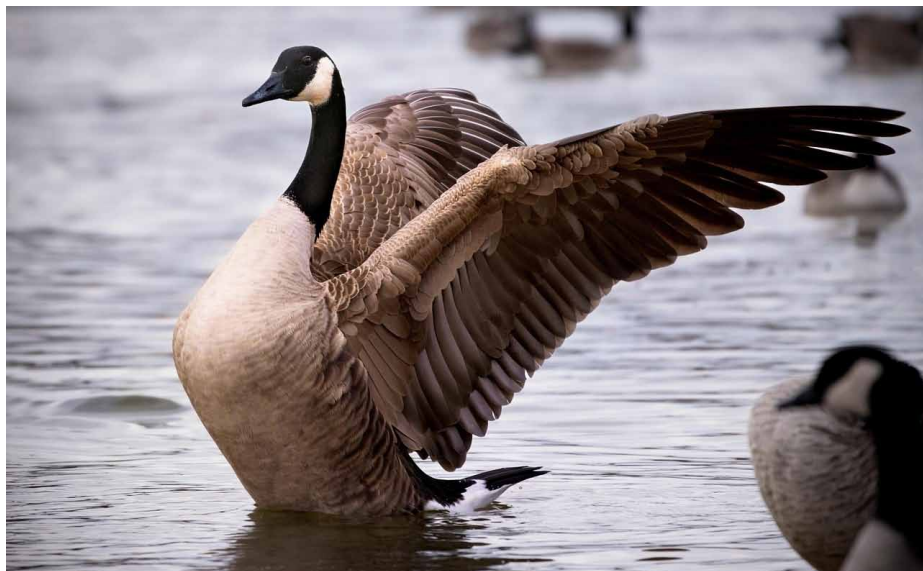
Op 14 april was de telling als volgt: In totaal 16 futen, vier ooievaars, een broedende knobbelzwaan, twee Casarca's (een paartje hoop ik), twee bergeenden, 23 wilde eenden, 25 scholeksters en zelfs twee kluten die we dit jaar hier nog niet eerder zagen.

Een visdief was aan het verkennen voor voedsel en we zagen een vlucht van 24 regenwulpen die net kwam aanvliegen. Overigens zagen we bij de Oude Rekoplas een grote bonte specht en een visarend, die voor onze ogen ook nog even een visje meepakte!

Op 12 mei waren de futen aan het broeden. De ooievaar en de eenden broedden ook. Het Casarca echtpaar heeft al vier prachtige pulletjes! Deze vogels broeden in het wild in zuidelijke landen zoals Roemenië. Maar dit kunnen ook ontsnapte vogels zijn uit een volière. Toch mooi dat ze hier broeden. Een oeverloper geteld, zes oeverzwaluwen en drie gierzwaluwen. 't Visdiefje en ook de visarend waren weer present. Er zijn later die dag zelfs twee visarenden gezien!

Juni is de maand van jonge vogels, die nog niet volwassen zijn. Die kunnen zich net zelfstandig redden, hoewel sommige jonge futen nog op de rug van hun ouders rondreizen. Jonge scholeksters moeten aan de buitenkant van de slaapplek hun rust zien te vinden, die worden binnenkort het nest uitgezet. De jonge grauwe ganzen daarentegen, gaan juist bij elkaar in een soort soos. We tellen op 16 juni enkele tientallen van verschillende ouders. De Casarca jongen zijn gelukkig allemaal nog in leven en ook bij de nijlganzen zijn veel jongen tot goede wasdom gekomen.

14 juli

De ooievaars bij Jan Brewer zijn plas zijn nu volwassen en fladderen met de ouders mee. Ook de nijlgansjongen zijn steeds beter op kleur en concurreren nu met de oudere vogels om hun plaats in de groep. Een grote Canadese gans was aanwezig, net zoals de jonge scholeksters. Vanaf juni verzamelen ze zich al voor de trek naar de kust. 2 visdiefjes waren alleen of hebben elders jongen en halen hier de jonge visjes op die vaak in het ondiepe gedeelte zwemmen, b.v. aan de oevers.

Tijdens de telling waren er 185 kleine mantelmeeuwen, ook meerdere jonge vogels aan de kleur te zien (licht bruin), die waarschijnlijk wel ergens in het binnenland zijn uitgebroed en hier op weg naar grotere wateren. Ook de kokmeeuwen waren met een groot aantal aanwezig, 162 waarvan tevens een behoorlijk aantal juveniele (jonge) vogels. Verder wagenwijd bij de Krieghuusbelten nog een grote bonte specht en zwarte kraaien, ook waren er deze maand 16 gaten van oeverzwaluwen aan de Hoogebroeksplas. Op de Oude Rekoplas aan de Veenweg zeer veel actie om de zonnepanelen te plaatsen met veel drijvers en bomkap om werkgebied te creëren.

18 augustus

Deze maand is er veel terugtrek van steltlopers. Bij de Brewerplas werd niet geteld omdat er een familie-zwemwedstrijd was. Veel futen aanwezig op alle plassen totaal 21 geteld. Grauwe ganzen schoonden weer mooi bij elkaar net als de nijlganzen. Ook was er een soepgans aanwezig, deze wordt gemakshalve zo genoemd omdat die vaak van alles wat heeft. Van de Casarca's was er maar 1 aanwezig deze keer, wilde eend 9, Meerkoet meer dan 40, Groenpootruiter 1, geoorde fuut 1, kleine plevier 1, ijsvogel 1, kievitten 379, kleine mantelmeeuw 5, kokmeeuw 162. Overige: Holenduif 20, Boerenzwaluw 8, Oeverzwaluwen 8.

15 september

Met gasten Daan, moeder en oma uit Zwolle. Tijdens de boerendag van de Stöpelhaenevond vond Daan (13 jaar) onze watervogeltellingen zeer interessant, heb hem daarom uitgenodigd om een keer een telling mee te draaien. Hij was zeer nieuwsgierig, Oma trakteerde ons ook nog op lekkere stroopwafels. We kwamen samen bij de Krieghuusbeltencamping vijver waar gedurfd, gezwommen en gerecreëerd wordt, waar toch nog watervogels zitten op dit stuk van deze 5 hectare grote plas.

O.a. meerdere meerkoeten, wilde eenden en zelfs een ijsvogel die rustig op een tafel vlak naast een caravan boven het water zat. De grauwe ganzen hebben het dit jaar goed gedaan, de eerste pullen zijn volwassen geworden. Ook waren op de zandwinplas een groot aantal kieviten: 550 stuks. De kokmeeuwen rusten samen met de jonge vogels uit op

zand-afvoerpijp, ook 8 boerenzwaluwen waren nog druk aan het voedsel zoeken.

13 oktober

Dit is de maand dat de wintergasten er al weer kunnen zijn zoals de wilde eenden uit het noorden van Europa die op de meeste plassen toch wel met tientallen tot meer dan 150 op de grotere plas aanwezig zijn. De nijlganzen gaan zich ook samenvoegen deze maand: 140 vogels. Op de Krieghuusbelten bij deze telling bijna 40 meerkoeten aan het grazen op het gras van de oevers. Om de een of andere reden deze telling minder kieviten? Vaak heeft het te maken met voedsel aanbod en de temperatuur.

17 november

De wintergasten zijn deze maand de rietganzen. Deze ganzen komen uit de toendra en taiga van Europa. Op verschillende locaties 600 rietganzen en ook grauwe ganzen en nijlganzen waren in behoorlijke aantallen aanwezig op verschillende plassen en landerijen. Door het zachte weer hebben de steltlopers het goed, vooral plevieren kunnen nu nog goed in de grond peuren. Het aantal kieviten was bij deze telling 1500 vogels, wat een prachtig vliegbeeld geeft wanneer ze in één keer massaal opvliegen, ook bij de visvijver zag Ronnie een ijsvogel door het beeld van zijn telescoop vliegen.

15 december

De laatste telling van dit jaar. 1 dodaars, bijna 20 aalscholvers, groot aantal wilde eenden, ook kuifeenden waren met meer dan 30 stuks aanwezig. 2 tafeleenden

zaten op de Brewerplas. Meerkoet zoals gewoonlijk op de campingplas 44 en de kers op de taart 800 kieviten.

Deze aantallen waren er niet gezien als we niet met zo een trouwe groep tellers bezig waren.

*Andre, Jan, Gerard, Godfried, Ronnie, Rietje
En ondertekende,
Hein Kogelman*

Werkgroep Steenuilen Jaarverslag 2024

In 2024 hebben we ruim honderd locaties bezocht om te controleren of er steenuilen broedden in de geplaatste nestkasten. Op precies 50 locaties was dat het geval, wat iets minder is dan in de voorgaande jaren. Het aantal gelegde eieren per gestart legsel kwam uit op gemiddeld 3,78. Hoewel dit niet extreem laag is, ligt het duidelijk onder het langjarig gemiddelde. Er was vrij veel uitval door het niet uitkomen van eieren en het verdwijnen van jongen, zodat we in totaal slechts 105 uitgevlogen jongen konden noteren. Al met al was 2024 een matig jaar voor de steenuil in de gemeente Raalte.

De resultaten

Tijdens de eerste controles in het voorjaar werd al snel duidelijk dat de steenuilen in 2024 laat begonnen met broeden. Veel nestkasten waren nog leeg, en verschillende legfels waren nog onvolledig en werden nog niet bebroed. Daarom werd besloten om een deel van de niet bezette nestkasten een paar weken later nogmaals te bezoeken. Dit leverde op verschillende locaties alsnog een legsel op.

Uiteindelijk bleek het aantal broedgevallen te zijn gedaald van 55 in 2023 naar 50 in 2024. Verschillende locaties waar de afgelopen jaren jaarlijks werd gebroed, bleken verlaten. Soms vertelden de erfbewoners dat de uilen nog wel rondom het erf aanwezig waren, maar helaas hoorden we ook regelmatig dat de kenmerkende roep van de steenuil niet meer werd gehoord.

Voor veel legfels konden we bepalen wanneer het eerste ei ongeveer gelegd moest zijn. Gemiddeld was dat rond 18 april, zo'n vier dagen later dan het gemiddelde van de afgelopen jaren.

We hebben uiteindelijk tien volwassen en 108 jonge steenuilen geringd. De meeste van deze jongen vlogen uit, wat resulteerde in een schamele 2,06 uitgevlogen jongen per gestart legsel. Dit is aanzienlijk minder dan het langjarige gemiddelde van 2,64.

Dat het ringen van steenuilen een schat aan informatie oplevert, blijkt wel uit de 58 terugmeldingen die we vorig jaar binnenkregen. Het gaat hierbij om vogels die door ons binnen de gemeente Raalte zijn geringd en ook hier zijn teruggemeld, maar ook om veel vogels die zich verplaatst hebben over de gemeentegrens. Opvallend was het lage aantal van zes vogels waarvan we zeker weten dat ze in 2022 zijn geboren. Ter vergelijking: een jaar eerder troffen we nog dertien tweejarige vogels aan die in 2021 waren geboren. 2022 was dan ook een bijzonder slecht broedjaar, met weinig uitgevlogen jongen. Dit laat zien dat een slecht broedseizoen nog jaren later gevolgen kan hebben voor de populatie.

Figuur 1: Na het ringen worden de jonge steenuilen gewogen.

Een natte winter

2024 was dus een matig jaar voor de steenuil, en de vraag is wat hiervan de oorzaak zou kunnen zijn. Opvallend was dat wij binnen ons werkgebied grote verschillen zagen. Rondom Mariënheem en Luttenberg was de gemiddelde legselgrootte en het aantal steenuilen dat uitvloog behoorlijk goed, terwijl rondom Broekland de resultaten erg slecht waren. Hier liep het aantal bezette nestkasten terug van elf in 2023 naar slechts zes in 2024, waarvan bovendien de helft van de legfels bestond uit maar twee eieren.

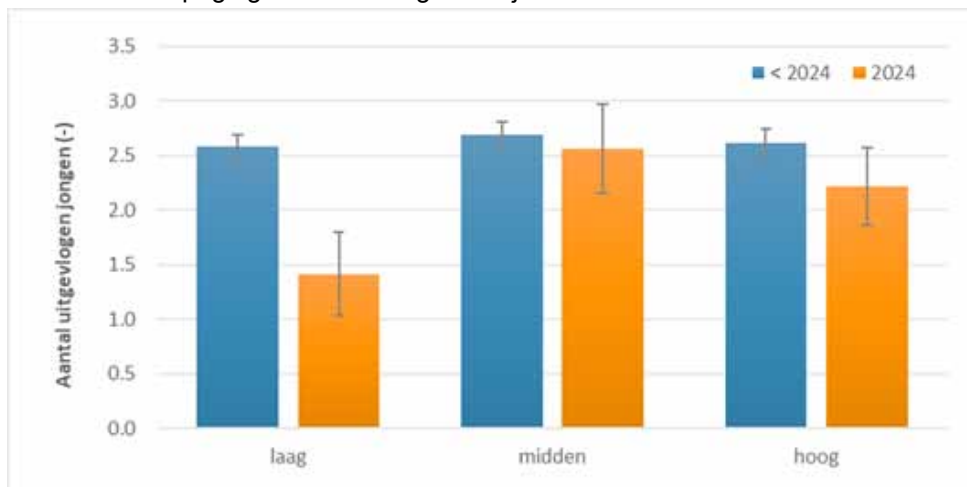
Broekland ligt aanmerkelijk lager dan Mariënheem en Luttenberg (dit zit zelfs in de naam: “broek” betekent land dat bij een hoge waterstand onderloopt). De winter van 2023 – 2024 was uitzonderlijk nat, volgens het KNMI viel er landelijk gemiddeld anderhalf keer zoveel neerslag als normaal. Grote stukken land stonden dan ook enige tijd onder water, waardoor mogelijk veel muizen, en dan met name veldmuizen, in hun holletjes verdronken zijn. Dit betekent minder voedsel voor de steenuilen, waardoor ze in een slechtere conditie aan het broedseizoen beginnen. Een slechte conditie betekent meestal dat de uilen later beginnen met het leggen van eieren en kleinere legfels hebben. Als het voedseltekort aanhoudt tijdens het sei-

zoen, dan is er ook voor de opgroeiende jongen weinig te eten en zullen velen het leven laten.

Onze werkgroep leest bij de eerste controles alleen de ringnummers van broedende vrouwtjes af, maar sommige andere werkgroepen maken van dit moment gebruik om het vrouwtje te wegen. Het gemiddelde gewicht bleek een stuk lager dan in voorgaande jaren, een teken dat de conditie van het vrouwtje ondermaats is.

Om de theorie verder te onderzoeken dat het slechte broedseizoen verklaard kan worden door een hoge sterfte onder muizen als gevolg van overstromingen, heb ik voor alle broedlocaties de hoogte van het land rondom de nestkast ten opzichte van het NAP bepaald. Dit deed ik door de gemiddelde hoogte in de Algemene Hoogtekaart van Nederland te berekenen binnen een cirkel met een diameter van 100 meter rondom de nestkast. De gedachte is dat overstromingen een grotere rol spelen in laag liggend terrein.

Ik heb de locaties op basis van de hoogte opgedeeld in drie gelijke groepen: laag, midden en hoog. Dit heb ik afzonderlijk gedaan voor alle broedpogingen in 2024 en voor alle broedpogingen in de voorgaande jaren samen.

Figuur 2: Het aantal uitgevlogen jongen per broedsel voor broedlocaties in een laag, midden en hoog gebied. In blauw de broedgevallen van voor 2024, en in het oranje alle broedgevallen uit 2024. De zwarte balkjes geven de statistische onzekerheid weer.

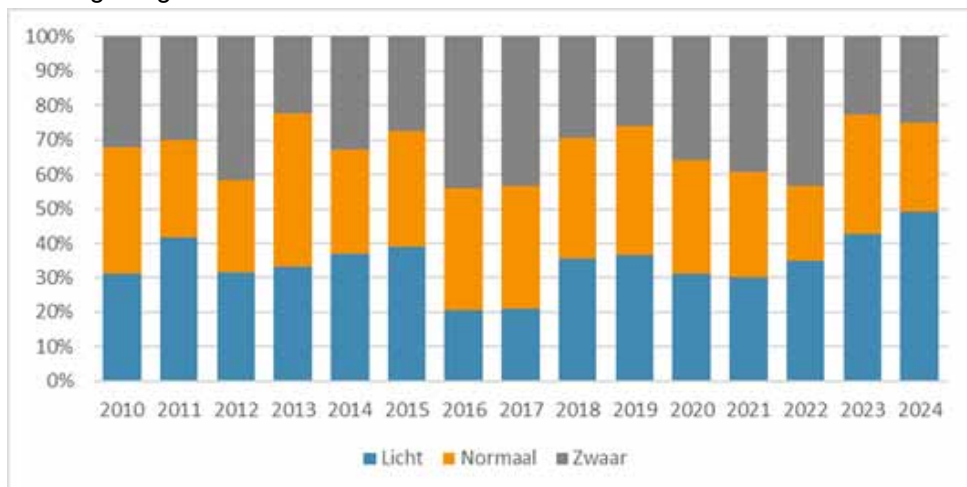
In figuur 2 is duidelijk te zien dat de broedlocatie meestal weinig invloed heeft op het aantal uitgevlogen jongen per nest. In de jaren voor 2024 lag dit aantal in alle gebieden rond de 2,6. In 2024 zien we echter een ander patroon: in laaggelegen gebieden vlogen aanzienlijk minder jongen uit dan in hoger gelegen gebieden. Dit wijst erop dat de hoogte van het terrein in 2024 een rol speelde in het broedsucces. Steenuilen in laaggelegen gebieden hadden dat jaar duidelijk meer moeite om

succesvol jongen groot te brengen.

Matige conditie

Bij het ringen van de jongen meten we ook de vleugellengte en het gewicht van de jonge steenuilen. Door gebruik te maken van een tabel met vleugellengtes, kunnen we bepalen hoe oud de jonge steenuilen zijn, en welk gewicht ze ongeveer moeten hebben. Ik heb de gewichten van de jongen ten opzichte van de verwachting opgedeeld in drie categorieën: licht, normaal en zwaar, die qua aantal even groot zijn.

Figuur 3 hieronder laat zien dat het aandeel jongen dat in de categorie 'licht' valt nog nooit zo groot was als in 2024. Toch was er niet overal honger, want nog best veel jongen vallen in de categorie 'zwaar', hoewel dit aandeel in de meeste jaren flink hoger lag dan in 2024.

Figuur 3: De verdeling van lichte, normale en zware jongen over de jaren heen. De categorieën zijn even groot, dus over alle jaren samen heeft iedere balk een hoogte van 33,3%.

Alleen jongen die het gered hebben tot een leeftijd van minstens twee weken tellen mee in deze statistieken. Jongen die het nog slechter doen en het leven laten voordat ze geringd kunnen worden tellen niet mee. Een slecht voedselaanbod zoals in 2024 leidt dus niet alleen tot minder uitgevlogen jongen, maar de jongen die uitvliegen doen dat ook nog eens met een slechtere conditie. Uit ons ringonderzoek blijkt dat de conditie van de jongen een belangrijke rol speelt bij de kans om het volgende jaar als levende vogel teruggemeld te worden.

Steenuilenwerkgroep 25 jaar

In 2000 werd de steenuilenwerkgroep van het IVN Raalte opgericht, en werden de eerste twee nestkaarten ingevuld. Dat betekent dat we komend jaar ons 25-jarige jubileum mogen vieren! Veel vrijwilligers hebben zich de afgelopen jaren ingezet voor de steenuilen in de gemeente Raalte, maar ik wil hier van de gelegenheid

gebruiken maken om **Gerard Alferink, Hein Kogelman** en **Jos Tutert** te noemen, die vanaf (vrijwel) het begin tot op heden actief zijn binnen de werkgroep.

Vooruitblik 2025

Het wordt spannend wat het aantal broedparen in 2025 gaat doen. In 2024 waren er minder nestkasten bezet, zijn dit paartjes die een jaar overgeslagen hebben en zien we ze in 2025 weer terug, of zijn ze definitief verdwenen? Zijn er in 2024 nog voldoende steenuilen uitgevlogen om de opengevallen plekken op te vullen?

Ook de muizenstand is nog erg onzeker. De beschikbaarheid van eikels en beukenootjes (voedsel voor de muizen) lijkt deze winter redelijk te zijn, en ook was het een stuk minder nat dan de vorige winter, maar toch blijkt uit verschillende muizen-tellingen door het land dat de aantallen muizen opnieuw tegenvallen.

Marco Tijs,
namens de Werkgroep Steenuilen

- ✓ Voor al uw ontwerp en drukwerk
- ✓ Printen / inbinden
- ✓ Posters, stickers, spandoeken en canvas
- ✓ Foto's, logo's of teksten op spiegels
- ✓ Borduren en bedrukken badstof
- ✓ Originele relatiegeschenken
- ✓ en nog veel meer.....

www.GrafischCentrumSalland.nl
Raalte, tel. 0572-381065

Uitblinkers in specialistische reiniging

In Nederland (en ook in Vlaanderen overigens) zijn knotwilgen een markant beeld. De Engelsen zweren bij wilgenhout om cricketbats van te maken! Al gebruiken wij de wilgentakken niet meer in ons huishouden, we hebben er een positieve beleving bij. Voor vogels, insecten en andere dieren zijn ze een belangrijk onderdeel van het leven. Ik zie op jaarmarkten of ambachtelijke presentaties nog altijd manden, bijenkorven en dergelijke, die gemaakt worden van natuurlijk materiaal, waaronder ook wilgentakken. Dat kan alleen maar plaatsvinden als burgers zich sterk maken om wilgen te knotten en deze “hollandsche” historie te behouden.

Het Bomenregister is bezig knotbomen in Nederland in kaart te brengen. Dankzij onze vrijwilligers kunnen er heel wat in Raalte en omstreken geregistreerd worden. Grote dank daarvoor! Onze Knotgroep stuurde hun jaarverslag:

We hebben een wisseling van de wacht gehad, Jos heeft een stapje terug gedaan en is opgevolgd door Anton. Tijdens Stoppelhaene hebben we ons gepresenteerd op de Boerendag. Dat heeft ons vijf nieuwe leden opgeleverd! Ook hebben we samen met de werkgroep Hoogstamfruit, nieuw gereedschap aangeschaft.

We zijn dit winterseizoen op zes locaties geweest en hebben totaal 109 wilgen geknot. Dit is gedaan door 87 knotters in 265 uur.

De werkgroep trekt er in de winterperiode 1x per maand op uit om wilgen te knotten. Dit doen we op verschillende locaties in de gemeente Raalte. De werkgroep kan altijd versterking gebruiken. Nieuwe leden die (vrijblijvend) in de natuur eens hun handen uit de mouwen willen steken, zijn dan ook van harte welkom. Gepaste werkkleding is raadzaam, voor het gereedschap en de gezelligheid zorgen wij!

De eigenaar van de wilgen neemt de koffie in de pauze en soep na afloop voor zijn rekening. Meer informatie geven de coördinatoren van de werkgroep wilgen knotten, zie achterin dit boekje.

Anton en Jan

Werkgroep Gierzwaluwen Jaarverslag 2024

Het jaar 2024 kende een vroege start voor de werkgroep, waarbij op 6 februari Johan Tinholt uit Dedemsvaart een leuke lezing voor IVN Raalte hield over de gierzwaluw. Er was veel belangstelling en het was een inspirerende bijeenkomst, waarbij we als werkgroep toch ook weer nieuwe dingen hoorden, o.a. over 'gezen-derde' gierzwaluwen waardoor meer bekend wordt over hun trekgedrag. Ook in het afgelopen jaar bestond de werkgroep uit 3 actieve deelnemers, hetgeen weer bepalend is geweest voor de wijze waarop we de gierzwaluwen in Raalte gespot hebben. Wanneer de weersomstandigheden het toelieten gingen we weer op pad, maar het blijft altijd een toevalstreffer wanneer je gierzwaluwen ziet en zeker wanneer je ze ergens ziet invliegen. SOVON stelt aan de wijze van inventariseren eisen, waar wij als werkgroep niet aan kunnen voldoen, zodat onze gegevens door hen eigenlijk niet kunnen worden gebruikt. Wel was er dit jaar mailcontact met SOVON om na te gaan, of onze indruk van beperkte aantallen dit jaar overeenkwam met landelijke gegevens. Het algemene beeld qua gierzwaluwen in Nederland was dit jaar wisselend qua streek, mede beïnvloed door de matige weersomstandigheden, zoals stormachtig weer en neerslag, hetgeen ook onze ervaring is geweest. Er waren weinig mooie, rustige dagen om te inventariseren; onze indrukken over

2024 zijn, dat de aantallen per wijk ongeveer gelijk zijn gebleven. Tot onze verassing bleek de gierzwaluw zich nu ook aan de rand van Raalte Noord gevestigd te hebben (neststenen in woningen aan de Hogenhof) met een vrij hoog succespercentage per neststeen! Het lijkt er op, dat dit een prima vestigingsplaats is (rand Dorpsbos en waterpartij), en dat binnen enkele jaren!

(Jonge gierzwaluw op punt van uitvliegen / foto Karin in 't Veld)

De eerste waarneming in 2024 voor Raalte werd gedaan op 30 april (zeker geen vroege start) en doorgegeven aan Waarnemingen.nl. Naast nieuwe vestigingsplaatsen in Raalte Noord, werden ook oude (!) neststenen in Raalte Centrum gezien, maar de naburige bewoners konden ons hierover geen informatie verstrekken. De kans dat deze neststenen bewoond zijn, lijkt ons echter redelijk aanwezig zodat we deze plekken ook in de gaten blijven houden.

Per wijk komen de gesignaleerde maximum aantallen naar ons idee ongeveer overeen met die van vorig jaar:

- Raalte Noord/ Het Raan: 150
- Blekkerhoek: 75
- Langkamp: 30
- Raalte Zuid/ Vloedkampen: 150.

Over invliegers ter plekke is nauwelijks iets te melden, aangezien we het moeten hebben van toevallige waarnemingen, maar ongetwijfeld wordt er gebroed in deze wijken, getuige het laag rondcirkelen rond woningen. Het leek er in 2024 op, dat de hoofdgroep van de gierwaluwen rond de 3e week van juli vroegtijdig weer vertrokken was, na een relatief kort broedseizoen. De laatste gierwaluw werd op 30 augustusesignaleerd.

Korte tijd hebben er, met dank aan de fa. Bajo, 3 nestkasten gehangen aan de nieuwe hal van de Voedselbank (Parallelweg/ voormalig Hevea-terrein) als experiment. Vanuit het verleden is immers bekend, dat vroeger op dit terrein gierwaluwen gebroed hebben. Al snel na het ophangen werden 2 kasten bewoond door spreeuwen met de gepaard gaande rommel en werden op verzoek van de vrijwilligers van de Voedselbank de nestkasten weer verwijderd. Andere kasten werden door ons niet opgehangen in 2024 en we willen de nestkasten die de afgelopen paar jaren door ons werden opgehangen, voorlopig in de gaten blijven houden op mogelijke bewoning.

Tot slot nog het volgende: wie had gedacht dat beschermde diersoorten, zoals de gierwaluw, eind 2024 nog het nieuws zouden halen? Onze BBB-minister voor Volkshuisvesting had immers het idee om de bouw van woningen te bespoedigen door een streep te halen door beschermende maatregelen (zoals neststenen voor gierwaluwen bij nieuwbouw). Gelukkig hebben we nog aannemers die hier tegen, landelijk, in opstand kwamen.....

Hugo Sterkman,
coördinator werkgroep gierwaluwen

Foto: Jos Harink

Werkgroep Weidevogels Jaarverslag 2024

Nederland is rijk aan weidevogels. We meten de stand van de natuur vaak af aan de stand van de weidevogels. Het is een belangrijk onderzoeksgebied waaraan IVN een significante bijdrage levert. De werkgroep is echter in nood, omdat er nog geen nieuwe coördinator is gevonden. De werkgroep is zoals gebruikelijk, samengesteld uit vrijwilligers, maar deze opereren in diverse gebieden onafhankelijk van elkaar. De coördinator zorgt ervoor dat er een zekere samenhang en ondersteuning bestaat, door onder andere jaarlijks een start en een afsluitende bijeenkomst te houden. Neem contact op met de werkgroep en meld je aan om te zorgen dat hun werk kan blijven doorgaan. De werkgroep stuurde de redactie hun jaarverslag, waaruit weer glashelder blijkt hoe belangrijk deze werkgroep is, ook voor nederlandse begrippen.

We onderscheiden in ons vrijwilligerswerk: witte gebieden en beheersgebieden, waar we samen met de eigenaren/boeren van de betreffende percelen, nesten van weidevogels beschermen. De beheersgebieden zijn het Schanebroek en het Hellendoornse Broek, ten noorden en oosten van Luttenberg. Binnen deze gebieden kunnen de boeren middels ANLb (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) subsidie van de provincie krijgen om de leefomgeving van weidevogels te verbeteren. De witte gebieden zijn onder andere Ramele-Broekland, Pleegste-Boxterbeltherhoek (Sumpelweg) en Spekhoek, waar wij ook actief met de betreffende boeren samenwerken, maar daar staat voor de eigenaren geen financiële vergoeding tegenover.

Het weidevogelseizoen kenmerkte zich in 2024 door veel regen en kou. Hierdoor zijn veel eerste legfels, met name bij de kieviten, verloren gegaan. Door de natte start van het seizoen konden de boeren pas laat beginnen met bewerken van het land. Eigenlijk een voordeel voor de weidevogels, want nu konden ze een tweede en soms derde legfels produceren. Zo bleven de verliezen nog enigszins beperkt.

In de beheersgebieden worden speciale maatregelen getroffen om de nesten te beschermen, door speciale rasters rondom enkele nesten te plaatsen en zelfs om hele percelen! Afgelopen jaar zijn er vossenrasters geplaatst rondom twee percelen van ongeveer 12 hectare en diverse wulpenrasters rondom nesten van wulpen en grutto's. Door deze rasters worden predatoren geweerd. Dit heeft een duidelijk positief effect, maar is zeer bewerkelijk. Binnen de rasters is het resultaat van de legfels ca. 85%, terwijl we buiten de rasters een resultaat van ca. 10% zagen, dus een verlies van 90%, in hoofdzaak door predatie veroorzaakt. Opnames

met wildcamera's toonde aan dat dit verlies hoofdzakelijk door steenmarters wordt veroorzaakt, maar ook predatie door vos, kraai en rat is op beeld vastgelegd.

Mede omdat we zien dat de verliezen door predatie toenemen, met name door de steenmarter, hebben we samen met enkele boeren en jagers uit de beheersgebieden een brief naar de Provincie gestuurd en onze zorg hierover

uitgesproken en bejaging van de steenmarter aangevraagd. Tot op heden hebben we hierover nog geen (positieve) reactie ontvangen. We weten dat deze materie erg gecompliceerd is, onder meer omdat de steenmarter op de rode lijst staat. Tevens heeft TV-Oost afgelopen jaar een reportage over ons vrijwilligerswerk en over de samenwerking met de boeren gemaakt. Ook hierin hebben we onze zorg over de toenemende predatie uitgesproken.

Een ander project van het afgelopen jaar was de plaatsing van een tiental zogenaamde scholekster-broedplateaus om legresultaten te bevorderen. Tot nu toe heeft dit niet tot extra legsels geleid.

De gegevens van 2024 komen uit de BLVM (BoerenLandVogelMonitor) van Landschappen.nl, waar alle resultaten door de vrijwilligers worden ingevoerd. (De redactie beveelt de website landschappen.nl van harte aan!)

Uit het overzicht met de jaarlijkse resultaten lijkt het of het elk jaar beter gaat met de weidevogels, maar het tegendeel is waar. Dit lijkt zo doordat de BLVM de laatste jaren steeds beter wordt ingevuld. De uiteindelijke resultaten, het vliegvlug worden van de jongen, is ook onbekend en alléén door observatie kan hierover een schatting worden gedaan. Twee keer in het seizoen worden er gezinstellingen uitgevoerd, waarbij speciaal gelet wordt op het beschermend gedrag van de weidevogel. Hieruit wordt een schatting gemaakt van het mogelijke aantal vliegvlugge jongen.

De resultaten vind je in onderstaande tabellen:

Toelichting op de tabellen:

- Tabel 'Legsels per jaar-soort totaal'. Deze tabel geeft geen juiste weergave van de situatie, doordat de gegenereerde data afhankelijk is van de vrijwilligers (invulling BLVM) en deze de afgelopen paar jaar zorgvuldiger wordt ingevuld.
- Tabellen 'Legsels per gebied'. Deze tabellen geven ook niet de volledige

werkelijkheid weer. Bij het gebied ‘Hellendoornse broek’ zie je geen resultaten in de kolommen ‘Bekend’, ‘Uit’. Hier is geen vervolg-controle bij de nesten uitgevoerd, waardoor niet bekend is of de nesten zijn uitgekomen, verlaten of gepredeerd zijn. Ook is niet te zien waar extra beschermingsmaatregelen door plaatsing van rasters, de nestresultaten een bovenmatig positief resultaat laten zien, Dit is wel op de deeltabellen van de boeren te zien, maar deze zijn hier niet toegevoegd.

- Tabel ‘Verliezen per soort’. Dit zijn verliezen die in hoofdzaak uit het gebied Schanebroek afkomstig zijn, omdat hier de meeste monitoring van deze verliezen heeft plaats gevonden.

Hans Vlietstra
Namens de werkgroep Weidevogels

Legsels per gebied - groepsniveau: V044690

Selectie - 2024, gebied: OV177AT Hellendoornsche broek noord

Soort	Totaal	Bekend	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Bew.	Werk.	Verl.	Ov.	Onb.
Eend onbekend	1	0	0	0	0.00	0	0	0	0	0	0
Grutto	6	0	0	0	0.00	0	0	0	0	0	0
Kievit	37	0	0	0	0.00	0	0	0	0	0	0
Kleine plevier	2	0	0	0	0.00	0	0	0	0	0	0
Onbekende soort	1	0	0	0	0.00	0	0	0	0	0	0
Wilde eend	2	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Totaal	49	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
% van bekend resultaat			100.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Aantal: 6											

Totaal	49	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
% van bekend resultaat			100.00	0.00		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Legsels per gebied - groepsniveau: V044690

Selectie - 2024, gebied: OV177AR Schanenbroek west

Soort	Totaal	Bekend	Uit	Niet uit	% uit	Pred.	Bew.	Werk.	Verl.	Ov.	Onb.
Buizerd	1	1	0	1	0.00	1	0	0	0	0	0
Gele kwikstaart	1	0	0	0	0.00	0	0	0	0	0	0
Grauwe gans	3	3	1	2	33.33	2	0	0	0	0	0
Grutto	23	17	17	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Kievit	171	148	54	94	36.49	83	0	2	2	0	7
Kleine plevier	1	1	0	1	0.00	1	0	0	0	0	0
Opmerking	2	0	0	0	0.00	0	0	0	0	0	0
Scholekster	1	1	0	1	0.00	1	0	0	0	0	0
Tureluur	15	11	11	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Waterhoen	1	0	0	0	0.00	0	0	0	0	0	0
Wilde eend	15	9	4	5	44.44	3	0	0	2	0	0
Wulp	4	4	4	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Zomertaling	1	1	1	0	100.00	0	0	0	0	0	0
Totaal	239	196	92	104	46.94	91	0	2	4	0	7
% van bekend resultaat			46.94	53.06		46.43	0.00	1.02	2.04	0.00	3.57
Aantal: 13											

Legsels per jaar en soort - groepsniveau: V044690

Selectie - 2024, groep: OV19 Werkgroep Weidevogels IVN Raalte

Soort	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kievit				68	119	154	151	179	238	266
Wulp				4	7	1	4	18	17	13
Scholekster						3	2	3	4	1
Tureluur				7	3	4	5	11	13	23
Waterhoen				1						1
Grutto				1	7	11	18	14	23	29
Wilde eend					1	3	8	3	5	17
Graspieper					1	1				
Veldleeuwerik						1				
Kleine plevier							1			3
Gele kwikstaart						4	2	1	4	1
Patrijs						2				
Eend onbekend							1	1		1
Krakeend							1			
Meerkoet							3			
Kokmeeuw							1			
Zomertaling									1	1
Grauwe gans										3
Onbekende soort										1
Buizerd										1
Opmerking										2
Totaal				81	138	184	197	230	305	363
Aantal: 21										

Verliezen per soort - groepsniveau: V044690

Selectie - 2024, groep: OV19 Werkgroep Weidevogels IVN Raalte

Soort	P	PK	PSM	ON	PHW	PV	WPE	V	WM	PR	Totaal
Kievit	21	11	48	7	3	2	1	2	1	1	97
Grauwe gans	1	1									2
Wilde eend		1	1			1		2			5
Buizerd			1								1
Scholekster			1								1
Kleine plevier			1								1
Totaal	22	13	52	7	3	3	1	4	1	1	107
% van totaal	20.56	12.15	48.6	6.54	2.8	2.8	0.93	3.74	0.93	0.93	

Legenda:

- P:

Soort niet bekend
- PK:

Door vogel bijv. kraai of meeuw
- PSM:

Door steenmarter/boomarter
- ON:

Volledig onduidelijk welke oorzaak
- PHW:

Door hermelijn/wezel
- PV:

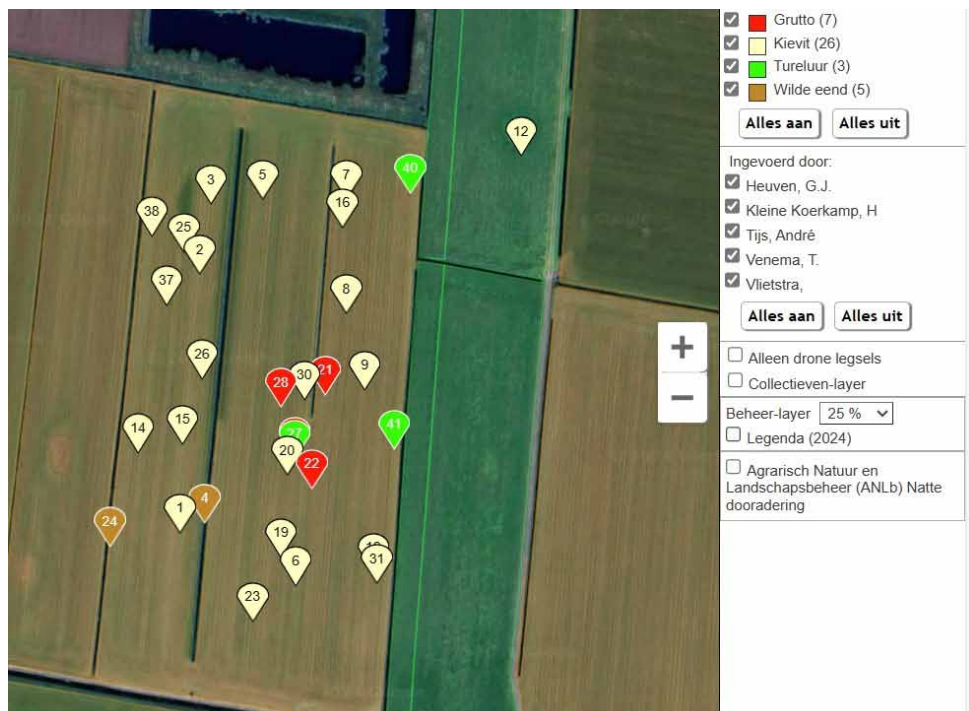
Door vos
- WPE:

Door ploegen/eggen
- V:

Verlaten
- WM:

Door maaien
- PR:

Door rat

Grutto's

Foto: Pascal Hendriks

Op educatief gebied was het zeker een geslaagd jaar. Zo was er grote belangstelling voor de rondleidingen die Jan gaf in het Hoge Broek, waar hij enthousiast vertelde over blauw grasland en parnassia. Zelfs mensen van ver buiten Raalte kwamen, om in dit natuurgebied van de bijzondere bloemen te genieten. Met loep en camera

werden soorten orchideeën bekeken en gefotografeerd. Even met de laarzen door een erg nat stuk en daar was de zonnedauw. Een mooi vleesetend plantje. Omdat Natuurmonumenten delen van de bemeste bovenlaag heeft afgegraven komen er steeds meer zeldzame planten terug, waarvan de zaden soms jaren onder de grond hebben gezeten en nu ontkiemen.

Een interessante lezing over de gierzwaluw, waar Johan Tinholt op een leuke manier nieuwigheden aan het licht bracht, werd druk bezocht.

Ook het Boetelerveld, een Natura 2000 gebied, dat voor een derde uit heide bestaat, werd diverse keren bezocht. Mensen kregen er uitleg over de vegetatie en het ontstaan ervan. Er bloeit de klokjesgentiaan en de kamsalamander komt er voor. En hoe gek het ook klinkt, het heeft zijn bestaan te danken aan de watersnoodramp. Het zou in 1953 worden ontgonnen, maar alle beschikbare middelen waren toen in Zeeland nodig.

Ondanks dat we geen jeugdgroep meer hebben, kwam deze toch aan bod, omdat 6 IVN vrijwilligers een paar ochtenden met enkele schoolklassen de natuur in trokken. In een mooi stukje bos leerden ze meer over plantensoorten en het gedrag van vogels. De leerlingen waren erg belangstellend en stelden vaak vragen, waar we zelf soms nog even over na moesten denken. Maar gelukkig zijn tegenwoordig veel antwoorden gemakkelijk te achterhalen.

Tekst en foto's Marie-José
Namens de werkgroep educatie
Marie-José van Beurden

Boven verwachting

Nadat de herfst en de winter van 2023/2024 erg nat verliep hielden we ons hart vast wat betreft de stand van de muizen, het belangrijkste voedsel van de Kerkuilen. Er bereikten ons ook berichten dat in bepaalde gebieden het aantal broedparen tegenviel. Na onze inventarisatie afgelopen zomer konden wij toch 26 broedgevallen vaststellen, wat voor ons gebied een hoge score is. Een verklaring zou kunnen zijn dat de muizen op de wat hogere zandgronden rond Raalte minder last hebben gehad van het water. Van de 26 broedsels zijn er 3 mislukt. Het gemiddeld aantal jongen per geslaagd broedgeval is drie. De uilen van één van de mislukte broedgevallen kwamen toch nog tot een tweede legsel met vier jongen, waarvan er twee zijn uitgevlogen en de andere twee dood zijn gevonden onder de nestkast. Ook opmerkelijk was dat bij één van de broedgevallen in dezelfde schuur ook steenuilen met succes jongen hebben grootgebracht.

In de brand, uit de brand..... Hoop doet leven

Tijdens het koude begin van 2021 brandde de boerderij af, waar wij sinds 2002 een kast hebben hangen in een hoge kapschuur en waar in 2007 een succesvol legsel was en daarna niet meer.

In de zomer van 2021 kregen de teruggekeerde kerkuilen in de nestkast in de niet afgebrande kapschuur drie jongen. De eigenaren van de locatie zagen dit als een hoopvol nieuw begin. In het jaar daarna kregen ze ook weer twee jongen. Helaas moest daarna de kapschuur wijken voor de nieuwbouwplannen van het nieuwe huis. Er werd nog wel een vervangende kast in een laag schuurtje geplaatst, maar die bleek niet geschikt. Begin 2024 werd ons door de eigenaar gevraagd om een nieuwe kast te plaatsen in de herbouwde kapschuur. En jawel..... halverwege juni troffen we bij de

Kerkuilenkast in nieuwe kapschuur, januari 2024

controle van de nestkast twee jongen aan van 5 à 6 weken oud. Het hoopvolle nieuwe begin heeft zich voortgezet.

Een tweede kans.....

Op 15 januari van dit jaar, 2025, kregen we bericht dat er een verzwakte Kerkuil op de grond van een melkstal was gevonden. Op deze locatie in de buurt van Luttenberg hadden in 2024 kerkuilen gebroed en 3 jongen grootgebracht. De gevonden uil bleek geringd als nestjong in de zomer van 2024 op 8 km afstand.

We hebben de verzwakte en natte Kerkuil meegenomen en een viertal dagen stukjes eendagskuiken gevoerd, door deze stukjes via de snavel in de maag te duwen, omdat hij te zwak was om zelf te eten. Daarna begon hij zelf het aangeboden voer te eten, een goed teken. Hij heeft vele stukken eendagskuiken en kleine witte muisjes gegeten in de week daarna.

Verzwakte Kerkuil in tijdelijke opvang, januari 2025

Toen was hij zodanig hersteld dat we de Kerkuil op dezelfde locatie weer hebben losgelaten. Hij vloog goed weg voor een tweede kans.....

.... om bij te dragen aan de Kerkuilenstand van het altijd nog mooie coulissenlandschap van Salland.

Tekst en foto's Jan Legebeke.

Het gaat de goede kant op met de Kerkuil, januari 2025

Namens de Kerkuilenwerkgroep Raalte,
Gerard van den Enk en Jan Legebeke

De mooiste boom van Salland

Als lid van een IVN-afdeling dwaal je vast regelmatig door onze mooie Sallandse natuur.

Nu zijn wij op zoek naar de MOOISTE BOOM VAN SALLAND. Daarom deze vraag aan jullie:

Willen jullie deze boom zo mooi mogelijk op foto vastleggen?

Meer informatie over deze zoektocht vind je op:

<https://hierinsalland.nl/verkiezing-wat-is-jouw-mooiste-boom-van-salland/>

of scan de qr-code.

Dus waar wacht je nog op? Pak je camera of mobiel, ga naar buiten en leg de mooiste boom van Salland op foto vast.

De uiterste inleverdatum is 26 oktober 2025.

Namens de organisatie,
Karin In 't Veld en Ida van den Enk

Grasmus Foto: Pascal Hendriks

2 ochtenden de natuur in met de Bernadetteschool

Op 2 mooie dagen in mei gingen we met 6 personen van ons IVN naar Heeten, om met leerlingen van de Bernadetteschool een stukje natuur te beleven. Wij wachtten de leerlingen op bij een sloot in de buurt van de school, waar rondom bloemen in bloei stonden en waar ook een stukje wei en bos was. De leerlingen kwamen hier naar toe met de leerkrachten en er waren ouders aanwezig om te helpen. Het liep allemaal van een leien dakje.

Wij hadden 4 onderdelen uitgekozen waaraan ze konden deelnemen. En de leerkrachten hadden hun groep snel in 4 kleinere groepjes verdeeld, zodat er meteen gestart kon worden. Na een kwartier werd er iedere keer doorgeschoven.

Wat was het fijn om te zien, hoe enthousiast de kinderen aan de slag gingen en hoe geconcentreerd ze met de opdrachten bezig waren.

Het was zonnig weer en vooral de sloot was in trek. Ze konden waterdiertjes uit de sloot halen, ze in een loepglasje bekijken en op de kaart naar de naam zoeken. De ouderen mochten ook de helderheid van het water meten en met een lakmoespapiertje de pH-waarde (zuurgraad) ervan. Deze bleek 7 te zijn, pH-neutraal. De meeste planten en dieren doen het bij die waarde het best. En de sloot was helder tot op de bodem. Dus iedereen was wel een beetje verbaasd.

Daarna werd op een stuk jute een mooi schilderij gemaakt met materialen uit de natuur. Iets waar vooral de jongeren snel mee aan de slag gingen om er wat moois van te maken. Iedereen vond het jammer, dat het weer afgebroken moest worden.

De opdracht was:

Maak een afbeelding van een huis voor een mens of een dier. Zo ontstond de boomhut hiernaast.

Dan weer het fluitje...doorschuiven

Een leuk spel op een open plek: Zoek de pootafdruk die bij het dier past. Er werd heel wat geredeneerd en goed gekeken. Maar uiteindelijk kwam iedereen er (soms met een kleine aanwijzing) wel uit.

Daarna werden er planten die in de wei en langs de sloot stonden ontleed en bekeken.

Na een uur terug naar school. Ruimte voor de volgende groepjes. En voor ons een korte pauze, waarin de ouders ons voorzag van koffie met wat lekkers.

Wat waren de leerlingen leergierig. En wat zijn ze goed bezig geweest. Ook hebben ze genoten van het buiten zijn. En hoe leuk was het voor ons, om 2 ochtenden te werken met zo'n gemotiveerde groepen en leuke, behulpzame leerkrachten en ouders. Tot volgend jaar?

Marie-José van Beurden

Aanbieden bomenboekje

Reni Sterkman en Ine Kappert, 2 enthousiaste IVN-leden van ons, waren nieuwsgierig naar het aantal soorten bomen, dat de gemeente Raalte door de jaren heen in het dorp geplant heeft en gingen aan de wandel. Tot hun verbazing kwamen ze 51 verschillende bomen tegen. Hiervan wilden ze iedereen laten genieten en schreven samen een prachtig bomenboekje. Hierin staan 2 wandelroutes langs deze mooie en soms bijzondere bomen in Raalte-dorp. En wil je meer weten over een bepaalde boom, dan is dit achter in het boekje te vinden.

Op de boomplantdag, nadat een groot aantal basisschool leerlingen Raalte weer van een flink aantal bomen had voorzien, kwam iedereen samen in het HOFtheater, waar Reni onder grote belangstelling het boekje heeft aangeboden aan wet-

houder Alexander Kreule.

Er was veel lof over het bomenboekje, waar Reni en Ine heel wat uurtjes werk in hadden gestoken en waar ze terecht trots op mogen zijn.

Ook de kinderen, die de bomen hadden geplant waren aanwezig bij de uitreiking. Zij hadden laten zien, dat ze op jeugdige leeftijd al goed de handen uit de mouwen konden steken om Raalte te vergroenen.

Na aandachtig geluisterd te hebben naar de mooie en nuttige woorden die gesproken werden, kregen alle kinderen een bomenoorkonde, waar deze 3 meisjes trots mee op de foto mochten.

Wil je ook genieten van de mooie bomenwandeling, die Reni en Ine hebben samengevat in het bomenboekje??? Dan is dit boekje tegen een kleine vergoeding verkrijgbaar bij Bruna.

*Foto's: Ton de Haan
Marie-José van Beurden*

Vogel van het jaar - De torenvalk

Foto: Godfried Olde Bijvank

De torenvalk is een van de 3 soorten valken die in Nederland broeden. Je kunt hier ook de boomvalk en de slechtvalk aantreffen. De wetenschappelijke naam is *Falco tinnunculus* en zijn lengte is 32 tot 35 centimeter. De spanwijdte van de vleugels tussen 65 en 85 cm.

De torenvalk is een rode lijst soort en is bij de meeste mensen bekend door zijn stilhangen in de lucht, het z.g. bidden, wat je nog al eens langs de weg ziet. Hij was lange tijd de talrijkste roofvogel, maar dat is nu de buizerd volgens Vogelbescherming Nederland en Sovon.

Hier in Nederland territoriaal broedend, graag in een kraaiennest, maar ook in een aangeboden nestkast met een goede vulling van snippers hout broeden ze graag. Ook in nissen van gebouwen en in het buitenland op rotsrichels en rotsspleten.

Meestal één keer per jaar een broedsel, vaak vier tot zes eieren. Broedduur 27 tot 31 dagen. Hij begint pas te broeden bij de laatste of voorlaatste eileg.

Het vrouwtje broedt vrijwel alleen, heel af en toe komt het mannetje haar aflossen. Jonge torenvalken vliegen vaak tussen de 27 en 35 dagen uit, maar worden vaak

daarna nog weken doorgevoerd door de ouders met hoofdzakelijk muizen; maar bij een slecht muizenjaar ook wel kleine vogels en grote insecten; zelfs bij voedselschaarste regenwormen en naaktslakken.

Foto: Godfried Olde Bijvank

Ze jagen in open landschappen, dus weides en akkerlanden, waar de muizen zich ophouden. Ook maiskuilen bij boerderijen bevatten vaak veel voedsel, 3 tot 4 muizen per volwassen vogel per dag is voldoende.

De valk jaagt in lage rustige vlucht, tijdens het bidden of vanaf een zitpost en pakt zijn prooi na een stootduik op de grond.

Jonge torenvalken verlaten hun geboortestreek in de herfst, de ouders zijn hier in Nederland hoofdzakelijk standvogel, dus die trekken meestal niet weg. Bij zeer veel sneeuwval verongelukken er veel langs de weg omdat het daar vaak open is. Ook strooizout en hoogspanningskabels en windmolens eisen hun tol en helaas nog steeds veel bestrijdingsmiddelen! Aantal broedparen volgens vogelbescherming tussen de 3800 en 7700 in (2018-2020). Afname van de torenvalk kan verschillende oorzaken hebben; vooral gerelateerd aan het aantal muizen wat er dat jaar geproduceerd wordt. B.v. bij een nat jaar verdrinken zeer veel muizen.

Rode lijst soorten verdienen een speciale bescherming door de mens, door hun leefgebieden beter te beschermen en te verbeteren, zoals bijvoorbeeld door de aanleg van voerakkers. Het Landschap Overijssel steunt dit soort initiatieven. Ook het verbeteren van de biodiversiteit van het boerenland kan veel doen voor deze torenvalk en andere akkervogels.

Het IVN Raalte heeft al jaren meerdere valkenkasten geplaatst in de gemeente, zoals in bomen, aan stalen palen langs weilanden, bij tuinders en in boomgaarden! Voor de torenvalk zijn speciale nestkasten gemaakt met een tussenspijl om de nijlgans tegen te houden, want die broedt overal in en op. Ook de vogelwet biedt bescherming aan deze vogels, aan alle in gebruik zijnde nesten en rustplaatsen van vogels inclusief de omgeving, om het broedsel succesvol te laten verlopen.

Bronnen :

Vogelbescherming Nederland
Sovon

Hein Kogelman

Bestuur en coördinatoren

Bestuur

Voorzitter:
vacant

Secretaris:
Eduard Veldkamp
tentje13@gmail.com
06 - 15135706

Penningmeester:
André Houter
a.houter@kpnmail.nl
06 - 43133834

Algemeen lid:
Jan Hendriks
hendriks1949@kpnmail.nl
0572 - 354381

Ledenadministratie:
Grady Uyt de boogaardt
ledenadm-ivnraalte@outlook.com
06 - 40231576

Coördinatoren van de werkgroepen

Stenuilen:
Gerard Alferink
alferink1948@gmail.com
0572 - 381767

Roofvogels:
Martijn Wijnberg
martijn_wijnberg@hotmail.com
06 - 29113940

Nestkasten:
Mathieu Kunnen
mjmikken@gmail.com
06 - 51586707

Weidevogels:
Vacant

Vogelzang:
Ellen Slurink-Kleinlangevelsloo
ellen@kwestievaninhoud.nl
06 - 14380538

Wilgenknotten:
Antoon Holterman.
a.holterman@home.nl
06 - 15618073

Jan Kerkdijk
j_kerkdijk@hotmail.com
06 - 22132991

Hoogstamfruit:
Marit Maas
marit.maas@maasenergysystems.nl
06 - 10134104

Watervogels:
Hein Kogelman
heinkogelman@hotmail.com
0572 - 354750

Kerkuilen:
Jan Legebeke
legebekenieuwborg@gmail.com
0572 - 357782

Wilde planten en kruiden:
Jan Hendriks
hendriks1949@kpnmail.nl
0572 - 354381

Natuurlijke omgeving:
vacant

Tuincoaches
Emilio Metting
vlinderfotograaf@outlook.com

Eduard Veldkamp
tentje13@gmail.com
06 - 15135706

Gierzwaluwen:
Hugo Sterkman
famsterkman@ziggo.nl
06 - 51392765

Consul Paddenstoelen
André Houter
a.houter@kpnmail.nl

Wergroep Educatie:
- informatie stand
- kleefkruid
- excursies voor volwassenen
- gezinsexcursies
- lezingen en cursussen

Marie-José van Beurden en
Ine Kappert
inekappert@daxis.nl
0572 - 357345

- website
www.ivn.nl/afdeling/raalte/

Jos Harink
j.harink@gmail.com

- Facebook
- Instagram

Karin in 't Veld
karin.intveld@home.nl

Oproep aan alle leden!!!

Om onze ledenadministratie actueel te houden, verzoekt het bestuur ieder lid om een adreswijziging, een nieuw emailadres en een nieuw telefoonnummer zo spoedig mogelijk door te geven.

Deze wijzigingen kunnen doorgegeven worden aan:
ivnraalte@gmail.com

Programma van IVN Raalte

Kijk op de website voor de laatste info over ons programma:
www.ivn.nl/afdeling/raalte/

Ook kun je terecht op onze facebook pagina:
www.facebook.com/profile.php?id=100091694222473

Woudaapje Foto: Pascal Hendriks